

PROPOSITION NYTT IDÉPROGRAM FÖR RFSU

FIGHTING FOR BODY RIGHTS SINCE 1933

RFSU KONGRESS 2023
2-4 JUNI HALMSTAD

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 RFSU:s styrdokument - Stadgarna, Sextanten, Kompassen.....	3
1.2 Uppdraget från kongressen.....	3
2. Hur ska Kompassen användas?.....	4
2.1 Positioner som reglerar sakfrågor.....	4
2.2 Ökad tydlighet och ett levande interndemokratiskt samtal.....	5
3. Beskrivning av förslaget.....	6
3.1 Vilken förändring innebär Kompassen?.....	6
3.2 Bakgrund till Kompassens delar.....	6
3.2.1 Inledning.....	7
3.2.2 Fria att bestämma över kropp, identitet och sexualitet.....	7
3.2.3 Sexuell och reproduktiv rättvisa för alla.....	7
3.2.4 Lusten i centrum.....	8
3.2.5 Kunskap är makt.....	8
3.2.6 Demokratin och det fria civilsamhället.....	9
3.2.7 Vår vision kräver hållbara samhällen.....	9
4. Förslag till beslut.....	10

Bilagor:

Bilaga 1 – Förslag på nytt idéprogram för RFSU – Kompassen

Bilaga 2 – Beskrivning av hur förslaget tagits fram

Bilaga 3 – Proposition från kongressen 2021

Bilaga 4 – Sammanställning av tidigare kongressbeslut

1. INLEDNING

I år fyller RFSU 90 år. Under snart ett sekel har vi kämpat tillsammans för en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet. Många av de värderingar som bygger organisationen idag har funnits med oss sedan vi startade. Samtidigt är vi en organisation i ständig utveckling, som vill möta de utmaningar som människor och samhällen står inför idag.

Idag ser vi hur tidigare framsteg inom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) är hotade i många delar av världen. Vi ser också hur demokratiska institutioner hotas och civilsamhällets utrymme krymper. Vi ser klyftor mellan människor som har tillgång till makt och resurser, och som inte har det. Klimatkrisen är en realitet som påverkas oss alla. Samtidigt ser vi ett stort engagemang för SRHR och rättvisefrågor, där människor runt om i världen går samman och kräver förändring.

RFSU vill fortsätta skapa positiv förändring och vara en relevant organisation för människor i en föränderlig värld, och vi vill kunna prata med en tydlig och stark röst. En förutsättning för att kunna göra det detta är att vi har en ideologisk grund att stå på och att vi vet vilka värderingar som styr våra ställningstaganden och våra verksamheter.

I det här förslaget på ett nytt idéprogram för RFSU beskrivs våra grundläggande värderingar, idag och imorgon. Förslaget kallas för Kompassen, eftersom den hjälper oss att staka ut vår riktning framåt.

1.1 RFSU:s styrdokument - Stadgarna, Sextanten, Kompassen

RFSU har tre huvudsakliga dokument som styr organisationen - Stadgarna, Sextanten och Kompassen. Dessa beslutas av kongressen och styr alla delar av RFSU.

- Stadgarna beskriver hur RFSU är organiserade och hur beslut fattas i organisationen
- Sextanten är vår strategiska verksamhetsinriktning som beskriver RFSU:s vision, strategier och, mål och prioriteringar
- Kompassen är vårt idéprogram som beskriver RFSU:s grundläggande värderingar

1.2 Uppdraget från kongressen

Till kongressen 2021 lade förbundsstyrelsen fram ett en proposition¹ om att ta fram ett nytt idéprogram till kongressen 2023. Kongressen fattade följande beslut:

- att förslag till nytt idéprogram ska presenteras till kongressen 2023,
- att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett nytt idéprogram,
- att processen ska utformas utifrån Sextantens organisatoriska prioriteringar och inkludera RFSU:s medlemmar, organisationsmedlemmar, medarbetare och relevanta aktörer utanför organisationen, samt
- att förbundsstyrelsen kvartalsvis stämmer av med ordförandekonferensen för att säkerställa processens uppfyllande av att-sats 3.

I propositionen beskrivs att det nya idéprogrammet ska beskriva organisationens värderingar/ideologi, samhällssyn och samhällsanalys och beskriva hur vi ser på relevanta samhällsfenomen på ett övergripande sätt, men inte innehålla dagsaktuella frågor. Vidare säger propositionen att det nya idéprogrammet ska vara en tydlig vägledning när vi kommunicerar våra

---

¹ Se bilaga 3

ställningstaganden, bedriver politisk påverkan och behöver ta ställning till nya sexualpolitiska frågor samt komplettera vision och stadgar. Det nya idéprogrammet ska enligt propositionen vara kortfattat, lättillgängligt och relevant över tid. I uppdraget från kongressen slogs också fast att idéprogrammet ska tas fram i linje med Sextantens övergripande ambitioner om delaktighet och samverkan inom RFSU.

Tidigare kongresser har beslutat att se över RFSU:s ställningstagande i relation till flera olika sakfrågor (se bilaga 4 - Sammanställning av tidigare kongressbeslut). Dessa frågor har i flera fall hänvisats till en kommande idéprogramsprocess. Det nya idéprogrammet innehåller inte ställningstaganden kring specifika sakfrågor och därmed inte heller utvecklade ställningstaganden kopplat till just dessa frågor. Ändå har det under processen diskuterats hur RFSU förhåller sig till områden som makt och självbestämmande, som påverkar hur RFSU kan förhålla sig till dessa frågor. När ett nytt idéprogram är på plats kan det finnas behov av att utveckla positioner kring dessa områden (för ett mer utförligt resonemang kring relation mellan Kompassen och positioner som reglerar sakfrågor, se nedan under rubriken *Hur ska Kompassen användas?*).

2. HUR SKA KOMPASSEN ANVÄNDAS?

Kompassen är RFSU:s nya idéprogram, som beskriver organisationens grundläggande värderingar. Kompassen ska hjälpa oss att ta ställning i sexualpolitiska frågor och andra frågor i vår omvärld och vägleda oss när vi utformar verksamhet, samarbetar med andra och organiserar oss. De värderingar som uttrycks i Kompassen är styrande för all verksamhet i hela RFSU - vare sig man befinner sig på lokal, nationell eller internationell nivå. Det gör också att Kompassen ger en tydligare ideologisk vägledning vilket också gör att kongressen - och ytterst medlemmarna - får ett ökat inflytande över ideologiska frågor. Kompassen ska styra RFSU i beslut mellan kongresser och är därför ett av organisationens viktigaste styrdokument.

Kompassen ska visa en riktning för RFSU. Det är inte en beskrivning av världen som den faktiskt ser ut, utan en beskrivning av världen som vi vill att den ska se ut, och vilka värderingar som vi behöver ha med oss för att komma dit. Kompassen reglerar inte heller vilka frågor som är prioriterade för RFSU eller vilka mål vi arbetar mot - detta finns istället i Sextanten.

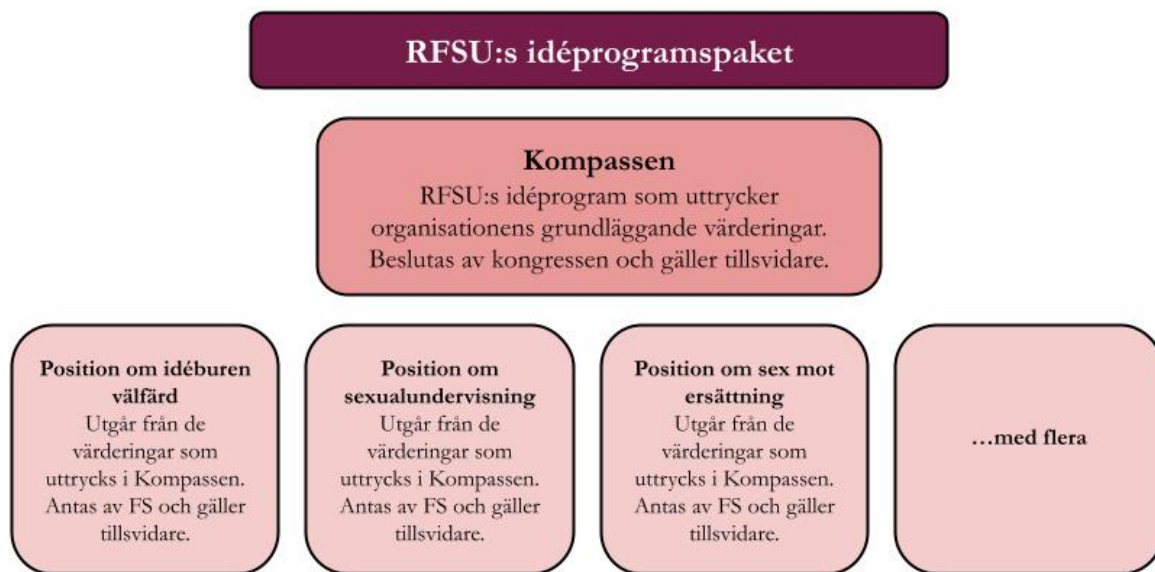
2.1 Positioner som reglerar sakfrågor

En förändring jämfört med idéprogrammet från 2015² är på vilken nivå som RFSU:s värderingar uttrycks. År 2015 års idéprogram beskriver vad RFSU tycker om många enskilda sakfrågor. Uppdraget från kongressen 2021 slog fast att det nya idéprogrammet ska styra verksamheten på ett mer övergripande plan och beskriva RFSU:s grundläggande värderingar men inte innehålla dagsaktuella frågor. Därför föreslås Kompassen löpande kompletteras med positioner³ kring sakfrågor, som relaterar till de övergripande värderingar som uttrycks i Kompassen. Bilden nedan visar hur ett sådant kommande idéprogramspaket kan utformas.

---

² <https://www.rfsu.se/globalassets/pdf/ideprogram2015web.pdf>

³ *Positioner* är ett arbetsnamn som används tills vidare - kan även komma att kallas ställningstaganden eller liknande.

Positionerna som visas i bilden är exempel och ska inte ses som en uttömmande lista. De positioner som tas fram kommer att utgå från de övergripande värderingar och principer som beskrivs i Kompassen.

I det nuvarande idéprogrammet finns beskrivningar av hur RFSU ser på frågor som abort, preventivmedel, sexualundervisning, pornografi och många andra områden som är relevanta för RFSU. Dessa kommer att lyftas ut som positioner som ska finnas tillgängliga för den inom eller utanför organisationen som vill veta vad RFSU tycker om en viss fråga. I vissa fall kommer de positioner som finns i nuvarande idéprogram att behöva utvecklas eller uppdateras för att spegla de värderingar som uttrycks i Kompassen samt för att vara aktuella.

Det finns även områden där RFSU helt saknar en tydlig position idag, och där det finns ett behov av att utveckla en sådan. Initiativ till att göra det föreslås kunna komma från Förbundsstyrelsen, Ordförandekonferensen eller som motion till kongressen. Nya positioner föreslås tas fram i dialog inom organisationen, i linje med Sextantens ambition om ökad samverkan. Förbundsstyrelsen är ytterst ansvarig för att samordna processen att ta fram nya positioner. Hur processen ska se ut ska alltid diskuteras med ordförandekonferensen, vilket ingår i ordförandekonferensens roll att vara diskussionspart till förbundsstyrelsen.

2.2 Ökad tydlighet och ett levande interdemokratiskt samtal

Sammanfattningsvis föreslås alltså en ny struktur med Kompassen som uttrycker RFSU:s grundläggande värderingar, kompletterat med positioner kring sakfrågor som styrs av dessa värderingar. Dessa positioner ska finnas tillgängliga för alla inom och utanför organisationen som vill veta vad RFSU tycker om en viss fråga. En förhoppning med denna struktur är att den leder till ökad tydlighet och transparens kring RFSU:s ställningstaganden och att flera inom organisationen ska känna en trygghet i att uttala sig i RFSU:s frågor.

En ambition med den nya strukturen är också att det ska leda till en mer levande intern diskussion i RFSU om sexualpolitiska frågor. Dagens idéprogram slår fast vad RFSU tycker om många frågor, men det öppnar inte upp för samtal om att förändra och ompröva befintliga positioner. Det gör också att initiativ till att ta fram nya ställningstaganden ofta har hänskjutits till kommande revidering av idéprogram. Det nya förslaget på idéprogram kommer att ställa krav på oss själva att utveckla det demokratiska samtalet inom RFSU. Förbundsstyrelsen ser att det kommer att finnas behov framåt av att utveckla former och forum för dessa samtal.

Förslaget på ny struktur gör också organisationen mer flexibel och ger möjlighet att ändra position i en viss fråga, om förändringar sker i omvärlden eller om vi behöver omvärdera tidigare ställningstaganden. Det finns också större möjligheter för lokalföreningar att ta fram positioner kring lokala frågor utifrån de övergripande värderingar som uttrycks i Kompassen. Exempel på sådana frågor skulle kunna vara hur välfärd och service organiseras på kommunal och regional nivå.

3. BESKRIVNING AV FÖRSLAGET

3.1 Vilken förändring innebär Kompassen?

I förslaget till nytt idéprogram (bilaga 1) synliggörs på ett tydligare sätt än i det nuvarande idéprogrammet att RFSU är en del av en bredare rörelse för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) men också för mänskliga rättigheter, demokrati och hållbar utveckling. För att kunna förverkliga RFSU:s vision om en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet krävs att rättigheter såsom rätten till utbildning och rätten till privatliv finns på plats. Det krävs också att RFSU som organisation har möjlighet att verka i en värld där motstånd mot SRHR ökar samtidigt som civilsamhällets möjlighet att verka hotas av ett minskande demokratiskt utrymme. Genom att arbeta tillsammans med rörelser och aktivister i Sverige och globalt blir vi starkare och mer relevanta.

I det nuvarande idéprogrammet nämns intersektionella feministiska perspektiv. I Kompassen har dock intersektionella och maktkritiska perspektiv fått en mer central roll och genomsyrar hela förslaget, vilket också är i linje med de perspektiv som genomsyrar Sextanten. Förutom att synliggöra och utmana makt är aktivt och meningsfullt deltagande en röd tråd genom förslaget.

Ett nytt begrepp som har lyfts in i Kompassen är sexuell och reproduktiv rättvisa. Detta begrepp är nära kopplat till såväl maktkritiska, feministiska och antirasistiska perspektiv som till behovet av att se SRHR i ett sammanhang. Att endast se till individers rättigheter är inte tillräckligt, utan människors faktiska tillgång till exempelvis vård eller andra rättigheter behöver också säkerställas. När exempelvis klass och etnicitet är hinder för vår vision behöver vi lyfta blicken och se den omvärld som begränsar människor möjligheter att bestämma över sin kropp och sexualitet.

Begreppet sexuell och reproduktiv rättvisa är också tydligt kopplat till hur vi organiserar oss. En rörelse som utgår ifrån sexuell och reproduktiv rättvisa behöver titta självkritiskt på sig själv och göra allt för att säkerställa att de som har mindre makt och möjligheter att påverka kan delta aktivt och meningsfullt. Det gäller såväl internt i RFSU som vid val av aktörer vi samverkar med. Vi behöver alltså synliggöra exkludering och diskriminering, bredda rörelsen och göra plats för alla som vill kämpa för vår vision.

Kompassen innehåller också ett förtydligande av vår kunskapssyn. RFSU är en organisation som både skapar och förmedlar kunskap i många olika sammanhang. Däremot saknas det idag en sammanhållen beskrivning av organisationens syn på kunskap. I förslaget lyfts maktaspekter i relation till kunskap, varför kunskap är centralt för förändring och vikten av att ständigt fortsätta reflektera och lära nytt.

3.2 Bakgrund till Kompassens delar

Här beskrivs bakgrunden till Kompassens olika avsnitt - varför dessa områden är med och resonemangen bakom formuleringarna. För att uppnå målet om att det nya idéprogrammet ska vara kortfattat har upprepningar i möjligaste mån undvikits. Kompassen ska läsas som en helhet där de

olika områden som beskrivs hänger ihop. För att exempelvis förstå hur RFSU förhåller sig till maktstrukturer behöver hela texten läsas.

3.2.1 Inledning

I inledningen beskrivs RFSU:s uppdrag, som även återfinns i stadgarna och i Sextanten. Inledningen beskriver att RFSU är en demokratisk medlemsorganisation. Hur RFSU ser på frågor om demokrati, civilsamhälle och delaktighet utvecklas under rubriken *Demokratin och det fria civilsamhället* men även i andra delar av Kompassen.

Inledningen säger också att RFSU är en organisation som verkar feministiskt, antirasistiskt och normkritiskt. I nuvarande idéprogram sägs att "(f)eministiska och intersektionella perspektiv utgör en särskilt viktig grund i RFSU:s arbete". Den skrivning som finns i förslaget ska förstås som en skärpning av den formuleringen och med det viktiga tillägget att vi också är en organisation som verkar antirasistiskt, eftersom detta har varit och fortsatt kommer att vara en viktig utveckling för RFSU. I inledningen används även begreppet "normkritiskt" för att visa att vi behöver ta hänsyn till en flera olika av normer i våra analyser och i vårt arbete. Vi uttrycker också, precis som i Sextanten, att RFSU:s vision ska gälla alla, oavsett makt och resurser.

Avslutningsvis innehåller inledningen ett stycke om vikten av att kunna hantera flera maktordningar samtidigt, och att RFSU behöver fortsätta vara en organisation som vågar nyansera frågor och inte förenklar. Detta är ett sätt att beskriva hur RFSU vill förhålla sig till komplexa samhällsfrågor.

3.2.2 Fria att bestämma över kropp, identitet och sexualitet

Syftet med det här avsnittet är att beskriva grunden för RFSU:s arbete och det som tydligt uttrycks i vår vision - att alla människor ska vara fria att själva bestämma över sin kropp och sin sexualitet. Detta omfattar att varje människa ska ha rätt att själv få identifiera sitt kön och sin sexualitet (till exempel sin sexuella läggning); att man kan bestämma med vem eller vilka man vill ha en relation; om, när och med vem man vill ha sex och att man ska ha rätt att bestämma över sin reproduktion. I rubriken finns även "identitet" med då rätten att själv identifiera sig är central för RFSU.

Både i Sverige och globalt ifrågasätts och hotas transpersoners rättigheter, till exempel vad gäller tillgång till könsbekräftande vård. Det finns ett ifrågasättande av den grundläggande principen att själv definiera den du är. Därför har denna del tydliga skrivningar kring hur RFSU ser på kön.

Att ha tillgång till preventivmedel och lagliga och säkra aborter, samt att ha kunskap om reproduktion, är frågor som RFSU har arbetat länge med. Ett viktigt bidrag från Reproductive Justice-rörelsen som formades av svarta kvinnor i USA på 90-talet är dock att reproduktiva rättigheter inte bara handlar om att vara fri att kunna välja bort barn. Det handlar också om att ha möjligheten att välja att få barn för den som vill men har förvägrats det (ex genom att inte ha tillgång till vård, tvångssteriliseringar). Och, att de barn man väljer att ha ska kunna växa upp i trygga miljöer. Detta är frågor som RFSU inte har arbetat lika aktivt med tidigare och som knyter an till nästa del i förslaget som handlar om sexuell och reproduktiv rättvisa.

Självidentifikation och självbestämmande gäller inte bara den egna kroppen och sexualiteten, utan även hur vi ser på relationer och familj. Idag värderas vissa familjer högre än andra både i normer och lagstiftning - inte minst blir detta tydligt kopplat till flersamma relationer. Därför finns även formuleringar kring hur RFSU ser på relationer och familj med i förslaget.

3.2.3 Sexuell och reproduktiv rättvisa för alla

Syftet med denna del är att beskriva hur inte bara formella rättigheter är en förutsättning för RFSU:s vision. En kritik mot ett för ensidigt fokus på individuella rättigheter är att även när lagar och regler finns som ska garantera SRHR så förverkligas de inte för alla. Grupper som redan är diskriminerade

riskerar att exkluderas och sakna faktiskt tillgång till rättigheter. Hinder kan exempelvis vara kostnader förknippade med preventivmedel, abort och utbildning, eller normer som begränsar tillgången till information om sexualitet.

Ett exempel är när det talas om till exempel kvinnors rätt till abort. Ofta osynliggörs skillnaderna inom gruppen kvinnor - det är inte en homogen grupp med likvärdiga erfarenheter eller behov. Användandet av sexuella och reproduktiv rättvisa syftar till att lyfta fram dessa skillnader, synliggöra maktordningar mellan och inom grupper för att kunna utmana dem och bedriva en kamp och verksamhet som är relevant för alla. Sexuell och reproduktiv rättvisa inkluderar alltså feministiska och antirasistiska intersektionella analyser och perspektiv på SRHR.

I förslaget används ordet *rättvisa* som översättning av engelskans *justice*. *Justice* har dock en bredare innebörd och inkluderar även behovet av upprättelse efter våldshandlingar, kränkningar av rättigheter och andra övergrepp, alltså även processen med att skipa rättvisa. Trots att det svenska ordet rättvisa inte fullt ut fångar eller speglar innebörden av det engelska begreppet *justice* föreslås det ändå användas här, då det bäst fångar vikten av att ha feministiska, antirasistiska och intersektionella perspektiv på SRHR samt behovet av att kritiskt granska och bredda RFSU:s egen organisering.

3.2.4 Lusten i centrum

Syftet med denna del är att tydliggöra lustperspektivet som en av grundstenarna för RFSU:s arbete, och varför lusten och en positiv grundsyn på sexualitet är så viktig. RFSU har en positiv grundsyn på sexualiteten och de lustfyllda dimensionerna av sexualiteten är central i arbetet, vilket är något som skiljer RFSU från många andra aktörer. RFSU ser sexualiteten som en central del av människors liv och av alla samhällen.

I förslaget finns en formulering med att det är alla människors rätt att kunna utforska och njuta av sin sexualitet genom hela livet. Formuleringen "genom hela livet" finns med för att särskilt betona att även inkludera barn och unga i förslaget. En ambition med denna del är också att beskriva att det är något positivt och bra att människor tänder på olika saker, och att ingen sexualitet är mindre värd så länge den sker frivilligt och ömsesidigt. Här, liksom i övriga idéprogrammet, används orden frivillighet och ömsesidighet som även inkluderar samtycke, men är bredare och betonar vikten av kommunikation och inlyssnande i sexuella situationer.

3.2.5 Kunskap är makt

Syftet med det här avsnittet är att beskriva hur RFSU ser på kunskap - vad kunskap är, varför kunskap är viktigt, och hur kunskap skapas. Idag finns inte explicit beskrivet inom RFSU hur vi ser på kunskap. Med förslaget breddas synen på kunskap genom att skriva ut att såväl forskning som erfarenheter och praktiska färdigheter är olika former av kunskap.

I det här avsnittet beskrivs också att kunskap inte är neutralt, utan att det finns maktdimensioner både i hur olika människors kunskap värderas, och i hur kunskap skapas. Hur frågor eller forskningsområden formuleras får betydelse för vilken kunskap vi sedan får och vilka slutsatser vi drar.

Rubriken på detta avsnitt tydliggör kopplingen mellan kunskap och makt. Kunskap är makt i meningen att den som har kunskap om sexualitet – allt från hur kroppen fungerar till relationer och hur olika normer påverkar sexualiteten – har större möjligheter att fatta självständiga beslut och bestämma över sin sexualitet. Kunskap om sina rättigheter är också en förutsättning för att kunna utkräva dem.

Sexualupplysning är en viktig del av RFSU:s verksamhet, och ordet upplysning finns med i vårt namn. För den som inte känner till RFSU:s arbete kan ordet *upplysning* föra tankarna till en kunskapsyn

som ligger långt ifrån hur RFSU faktiskt arbetar idag, och än mer hur vi vill arbeta framåt. För RFSU handlar inte sexualupplysning bara om att förmedla fakta utan även om att föra öppna och utforskande samtal om för att ge människor verktyg att fatta självständiga beslut och ta makt över sina liv. I förslaget slås därför fast att alla människor har rätt till bra sexualupplysning.

Sammantaget innebär formuleringarna om kunskap en riktning där vi rör oss från den traditionella expertrollen till att i högre grad betona delaktighet och vikten av att lyfta människors erfarenheter som en källa till kunskap.

3.2.6 Demokratin och det fria civilsamhället

Syftet med detta avsnitt är att betona hur demokratiska samhällen och ett fritt civilsamhälle är avgörande för att människor ska kunna få tillgång till och engagera sig för sexuella och reproduktiva rättigheter. Därför är det också avgörande frågor för RFSU.

Detta är ett nytt område som inte finns med i nuvarande idéprogram men frågorna som behandlas har alltid varit centrala för RFSU. Idag ser vi hur motståndet mot SRHR blir allt starkare och mer välorganiserat. Samtidigt finns en negativ utveckling gällande vilken möjlighet civilsamhällets organisationer har att verka fritt.

Genom att titta tillbaka på RFSU:s historia kan vi se hur viktigt det civila samhället och en medlemsbaserad organisation varit och är för att driva SRHR för alla. Rätten att få uttrycka sin åsikt genom fria val eller som journalist, eller att organisera sig för att kräva förändring genom att vara aktiv i en organisation eller i ett politiskt parti är dock hotad. De grundläggande mänskliga rättigheterna kränks dagligen i många delar av världen. I repressiva stater kan det vara förenat med livsfara att uttrycka sina åsikter offentligt eller att organisera sig för förändring. Aktivister, journalister och politiker hotas, trakasseras och utsätts för våld av statliga och icke-statliga aktörer. På senare tid har vi också sett organiserat motstånd mot de delar av civilsamhället som specifikt arbetar emot SRHR, jämställdhet, kvinnors, flickors och hbtqi-personers rättigheter. Även i Sverige ser vi hur civilsamhällets fria roll utmanas.

Genom att RFSU och SRHR-rörelsen också är välorganiserade och samarbetar i bredare allianser kan vi minska konsekvenserna av detta motstånd. RFSU kan samarbeta med de mest utsatta aktivisterna och organisationerna för att stötta och skydda dem men också med organisationer som arbetar bredare med mänskliga rättigheter, för jämställdhet, mot fattigdom och klimatförändringar.

Denna del innehåller även skrivningar om delaktighet, vilket är centralt i en demokrati. Delaktighet handlar både om icke-diskriminering och att hitta de bästa förslagen och lösningarna. Om berörda människor deltar och har inflytande blir det bättre och mer relevanta lösningar. RFSU behöver bidra till att marginaliserade och diskriminerade människor hörs och påverkar våra beslut, såväl internt i organisationen samt i val av samarbetspartners i Sverige och internationellt.

3.2.7 Vår vision kräver hållbara samhällen

Den här delen av Kompassen hanterar såväl de ekonomiska och miljömässiga aspekterna av hållbarhet som social hållbarhet. Syftet med avsnittet är att visa på kopplingen mellan SRHR och bredare hållbarhetsfrågor, och varför de är beroende av varandra.

Förverkligandet av en värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet förutsätter också andra friheter och rättigheter. RFSU:s vision är beroende av att FN:s och medlemsstaternas globala hållbarhetsmål uppnås gällande fattigdomsbekämpning, hälsa och välbefinnande för alla, jämställdhet samt fredliga samhällen. Nedan följer ett par exempel på detta.

Människor som flyr på grund av klimatkatastrofer, väpnade konflikter eller andra anledningar har ökat behov av sexuell och reproduktiv hälsovård samtidigt som tillgången till denna vård försämras. I humanitära kriser ökar det sexuella våldet samt barn- och tvångsäktenskap, samtidigt som sexualupplysning och tillgång till preventivmedel och abort ofta är väldigt begränsade. De som redan är marginaliserade och diskriminerade är oftast de som drabbas hårdast.

Ett exempel på hur tillgången till SRHR påverkas av ens ekonomiska resurser är abort. Vi vet till exempel att personer som är ofrivilligt gravida och har pengar ofta kan göra en säker abort även om de bor i länder med väldigt restriktiv abortlagstiftning. Tillgången till säker och laglig abort ser väldigt olika ut beroende på bland annat ekonomisk situation. Ekonomisk hållbarhet i denna del av Kompassen är tydligt relaterad till sexuell och reproduktiv rättvisa, vilket inkluderar rätten att kunna se sina barn växa upp i trygghet.

På samma sätt som vår vision är beroende av att de globala hållbarhetsmålen uppfylls bidrar SRHR till att förverkliga andra mål. Tillgång till sexualupplysning, preventivmedel och säker abort är alla förutsättningar för att flickor och kvinnor kan gå i skolan och på så vis få en trygg försörjning. Rätten att bestämma över sin kropp och sitt liv skapar också mer motståndskraftiga samhällen som på ett bättre sätt kan hantera klimatkrisen och andra kriser.

4. FÖRSLAG TILL BESLUT

Genom att lägga fram det förslag till nytt idéprogram som presenteras i bilaga 1 anser förbundsstyrelsen att det uppdrag som gavs av kongressen 2021 är uppfyllt. Förbundsstyrelsen anser även att förslaget tagits fram i linje med Sextantens övergripande ambitionerna om delaktighet och samverkan inom RFSU.

Förbundsstyrelsens förslag till beslut är därför:

- att anta förslaget till nytt idéprogram för RFSU

1. BILAGA 1: FÖRSLAG PÅ NYTT IDÉPROGRAM FÖR RFSU - KOMPASSEN

Inledning

Det här är Kompassen, RFSU:s idéprogram. Kompassen beskriver vilka värderingar som styr RFSU.

RFSU är en demokratisk medlemsorganisation vars uppdrag är att genom kunskap, engagemang och påverkan bidra till en värld där alla människor är fria att bestämma över, och njuta av sin kropp och sin sexualitet. RFSU är en organisation som verkar feministiskt, antirasistiskt och normkritiskt för att detta ska bli verklighet för alla, oavsett makt och resurser.

Kompassen beskriver vilka värderingar som styr RFSU när vi tar ställning i komplexa samhällsfrågor, frågor som inte kan lösas med förenklade svar. För att kunna navigera i en mångfacetterad verklighet behöver vi förstå olika strukturer som skär igenom våra samhällen, hur de samverkar och hur de förstärker varandra.

I en levande organisation behöver vi ständigt nyansera, skapa delaktighet och lyssna till olika perspektiv – allt för att söka oss framåt.

RFSU har tre styrdokument som beslutas av kongressen:

- Stadgarna beskriver hur RFSU är organiserade och hur beslut fattas i organisationen
- Kompassen är vårt idéprogram som beskriver RFSU:s grundläggande värderingar
- Sextanten är vår strategiska verksamhetsinriktning som beskriver RFSU:s vision, strategier och mål

Fria att bestämma över kropp, identitet och sexualitet

Allt RFSU gör utgår från övertygelsen om alla människors lika värde.

Ur detta följer vår vision: En värld där alla är fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet. Det inkluderar rätten att identifiera sig själv och att själv välja sina relationer. Dessa rättigheter är absoluta och får aldrig inkräkta på någon annans självbestämmande eller handlingsutrymme.

RFSU menar att alla har rätt att identifiera sig själva, och därmed sitt eget kön. Det finns inte bara två kön, det handlar snarare om variationer på ett spektrum. Rätten att vara sig själv – utan att diskrimineras eller utsättas för våld – gäller oavsett könsuttryck, könsidentitet eller juridiskt kön.

Varje människa har också själv rätt att bestämma om hen vill ha sexuella relationer, hur, när och med vilka. Alla relationer och all sexualitet som delas med andra måste bygga på frivillighet och ömsesidighet.

Alla människor har själva rätt att bestämma över sin reproduktion, alltså om man vill ha barn eller inte, när och hur många. Alla ska också ha möjlighet att ta hand om sina barn och kunna låta dem växa upp i trygga miljöer. Den enes önskan om att få barn får inte inskränka på någon annan människas kroppsliga autonomi.

Människors livsdrömmar om relationer eller familj ser olika ut. Samhällets normer och lagstiftning ska ge alla människor frihet att själva forma sina relationer och bilda familjer. RFSU vill att alla ska kunna skapa de relationer och familjer de själva önskar.

Sexuell och reproduktiv rättvisa för alla

För att sexuella och reproduktiva rättigheter ska förverkligas för alla behövs sexuell och reproduktiv rättvisa. Begränsande normer, bristande resurser, hierarkier och diskriminering är hinder mellan de formella rättigheterna och de människor som omfattas av dem. Sexuell och reproduktiv rättvisa innebär ett aktivt och medvetet arbete för att övervinna dessa hinder.

Maktstrukturer skär igenom våra samhällen och samverkar och förstärker varandra. Därför behövs en förståelse av makt som tar hänsyn till flera dimensioner samtidigt. RFSU vill uppmärksamma hur makt fördelas både mellan och inom grupper av människor.

RFSU menar att makthavare och beslutsfattare ska ta ansvar för att människors sexuella och reproduktiva rättigheter skyddas, respekteras och tillgodoses. Valfärden behöver organiseras och finansieras utifrån människors behov.

De av oss som utsätts för diskriminering och begränsande normer, ska vara delaktiga i att avgöra vilken förändring som behövs. Detta gäller såväl i RFSU som i alla delar av samhället.

Lusten i centrum

RFSU:s arbete bygger på insikten om att sexualiteten är en central del i vad det innebär att vara människa.

RFSU:s grundsyn innebär att se sexualitet som en positiv kraft i människors liv, som påverkar välmående och hälsa. Möjlighet att kunna känna lust och njutning i relation till sig själv och andra är central. RFSU verkar för att alla ska ha frihet att få känna och uttrycka lust.

RFSU menar att det är alla människors rätt att kunna utforska och njuta av sin sexualitet, på sina egna villkor och genom hela livet. Människor tänder på olika saker. Att begär ser olika ut för olika människor är något självklart och bra, så länge frivillighet och ömsesidighet råder.

RFSU vill bejaka det främjande och positiva inte bara i sexualitet och relationer, utan också i synen på kunskap och engagemang. Lusten finns både i de mellanmännsliga relationerna, i vår verksamhet och i formerna för engagemang och deltagande.

Kunskap är makt

RFSU menar att kunskap är avgörande för att alla ska vara fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet. Vi ser att kunskap är mångsidigt och kan bestå av såväl forskning som erfarenhet och praktiska färdigheter.

Lärandet och skapandet av ny kunskap är för RFSU en kollektiv rörelse som präglas av delaktighet, samtal och en ödmjukhet inför att vi aldrig blir fullärda. RFSU vill att alla ska ha samma möjlighet att delta i lärandeprocesser.

RFSU är medvetna om och förhåller oss till att kunskap inte skapas i ett vakuum utan inom ramen för rådande samhällsnormer. Det gör att människors kunskap värderas olika, och att vi behöver ha ett maktkritiskt förhållningssätt till kunskap.

Att ha kunskap om kropp, sexualitet och relationer; om vilka rättigheter man har och om hur normer påverkar sexualiteten, ger större möjligheter att fatta självständiga beslut i viktiga frågor. Kunskap gör att människor kan ta makten över sina liv och öka sitt handlingsutrymme. Därför anser RFSU att alla människor har rätt till bra sexualupplysning.

Kunskap är också grundläggande för att skapa samhällsförändring och en förutsättning för människors möjligheter organisera sig för sina rättigheter tillsammans med andra.

Demokratin och det fria civilsamhället

Ett fritt och demokratiskt samhälle är en förutsättning för att människor ska få sina sexuella och reproduktiva rättigheter uppfylla. Grundläggande friheter som föreningsfriheten, mötesfriheten och en yttrandefrihet som inkluderar pressfrihet behövs i en fungerande demokrati. Ett demokratiskt samhälle präglas också av transparens och fungerande institutioner, såsom ett självständigt rättsväsende.

RFSU värnar om och vill stärka det demokratiska utrymmet och det fria civilsamhället. Ett levande och fritt civilsamhälle är centralt för demokratin eftersom samhällsförändring börjar i att människor kommer samman och organiserar sig för sina rättigheter. Civilsamhällets erfarenheter och kunskap spelar också en viktig roll i utformandet av hållbara samhällen.

RFSU står sida vid sida med aktivister runt om i världen i arbetet för sexuella och reproduktiva rättigheter och i försvaret av demokratin och det fria civilsamhället. RFSU är en del av en global rörelse där vi samarbetar, lär av och stärker varandra.

Arbetet för sexuella och reproduktiva rättigheter bygger på att människor kan organisera sig fritt. Det ska ske i solidaritet och tillsammans med de människor som är berörda. När RFSU breddar delaktigheten, lär vi oss nytt och blir mer relevanta.

Vår vision kräver hållbara samhällen

I ett hållbart samhälle får människor sina behov tillfredsställda utan att framtida generationers liv äventyras. För RFSU är det avgörande att väva in sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i det breda arbetet för hållbar utveckling.

Bara i ett hållbart och fredligt samhälle skapas förutsättningarna för att alla fullt ut ska kunna bestämma över sin egen kropp och sexualitet. RFSU menar att detta samband gäller också omvänt: ett samhälle som värnar om de sexuella och reproduktiva rättigheterna blir också ett mer hållbart samhälle.

För att alla ska vara fria att bestämma över sin kropp och sin sexualitet behöver ekonomisk ojämlikhet synliggöras när problem och lösningar identifieras. RFSU menar att fattigdom kan utrotas först när människor har makten över den egna kroppen och den egna sexualiteten.

Klimat- natur- och miljökriser är akuta och kollektiva angelägenheter som hotar de mest grundläggande livsvillkoren för oss människor på planeten. Därför är det en självklarhet att dessa ekologiska kriser handlar om mänskliga rättigheter, och därmed berör sexuella och reproduktiva rättigheter.

Inga hållbarhetsfrågor går att lösa utan att utmana de maktordningar och orättvisor som skär igenom våra samhällen. Vi behöver mobilisera motståndskraft mot de kriser som skakar världen. En förutsättning för att lyckas med detta är jämställda och jämlika samhällen.

BILAGA 2: BESKRIVNING AV HUR FÖRSLAGET TAGITS FRAM

Det var på kongressen 2021 som RFSU:s medlemmar gav förbundsstyrelsen i uppdrag att ta fram ett nytt idéprogram till kommande kongress 2023. En viktig del av att ta fram det nya idéprogrammet har varit att skapa möjligheter för alla medlemmar inom organisationen att tycka till om vad som ska vara RFSU:s grundläggande värderingar. Här beskrivs hur förslaget tagits fram och hur medlemmar kunnat tycka till om vår gemensamma ideologi och vad det nya idéprogrammet ska innehålla.

Arbetets organisering

Utifrån uppdraget från kongressen gav förbundsstyrelsen generalsekreteraren i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp på förbundskansliet som skulle samordna arbetet med att ta fram ett nytt idéprogram. Arbetet har letts av en styrgrupp bestående av FS-ledamöterna Hans Linde, My Malmeström Sobelius och Hanna Gerdes samt av RFSU:s generalsekreterare Ingela Holmertz.

Inledande planeringsfas

Under hösten och vintern 2021-2022 påbörjades arbetet. Processen för att ta fram det nya idéprogrammet presenterades för ordförandekonferensen i slutet av november 2021 och i januari 2022. Vid dessa tillfällen diskuterades även vilka frågor som var särskilt viktiga att diskutera i processen, och vilka områden det nya idéprogrammet skulle innehålla. Dessa frågor diskuterades även i förbundsstyrelsen vid flera tillfällen. Utifrån dessa diskussioner tog projektgruppen fram förslag på teman för sex poddar som skulle kunna stimulera till ideologiska samtal och reflektion.

Sex poddar - Vad ska vi tycka?

Under vintern och våren 2022 släpptes sammanlagt sex poddar, var tredje vecka, för att vända och vrida på vilka begrepp vi ska använda, vilka frågor som behöver lyftas och på vilket sätt de ska formuleras. Varje poddsläpp följdes av frågor och samtal där alla inom RFSU varit välkomna att bidra. Samtalet kring varje tema har varit öppet i tre veckor.

Teman som poddarna lyfte var följande:

- Vad ska vi med ett idéprogram till?
Om syftet med ett idéprogram och varför det gamla idéprogrammet har spelat ut sin roll.
- Vem ska upplysas?
Om sexualupplysningens kraft och begränsningar, kunskap som makt, och vad kunskap är för RFSU.
- Var går gränsen?
Om friheter och rättigheter, när de går hand i hand och när de krockar.
- Vem skriker och vem tystas?
Om föreningsfrihet och demokratin, vem vi solidariserar oss med och varför.
- Vilka kroppar räknas?
Om SRHR och makt, om vilka vi kämpar för och med.
- Vem bryr sig om sex när isarna smälter?
Om SRHR och hållbar utveckling, hur det hänger ihop och RFSU:s relation till klimatfrågan.

Samtliga poddar finns att lyssna på på idéprogrammets hemsida: <https://fabel.se/ideprogrammet/>

Det har funnits flera olika sätt för medlemmar att tycka till och kommentera de frågor som poddarna lyft, allt från att skriva sina tankar i en kortare Mentimeter-enkät, till längre enkätformulär och

poddsamtal. Poddsamtal har kunnat arrangeras både lokalt inom en förening eller av enskilda medlemmar med hjälp av frågor och samtalsstöd, men det har också erbjudits digitala träffar för alla som vill vid två tillfällen veckan efter varje poddsläpp. All information om processen, poddarna och hur man kan tycka till har tillgängliggjorts via en hemsida specifikt för idéprogrammet. Vi har även kontinuerligt kommunicerat om poddarna och hur man kan tycka till via nyhetsbrev och sociala medier till medlemmar. Samtliga poddar teckenspråkstolkades även för att tillgängliggöras för döva och hörselskadade personer.

Medskick från poddarna

Utifrån de synpunkter och kommentarer som lämnats om poddarna har det varit tydligt att många ser idéprogrammet som just en ideologisk kompass, ett sätt att förstå vad vi står för och våra värderingar. Abort och sexualupplysning är viktiga frågor som gör att många engagerar sig i RFSU, men när man väl lärt känna organisationen är det flera och andra frågor som gör att man stannar. Att lustperspektivet får ta plats och finns med är en viktig del. RFSU:s medlemmar är stolta över det nyanserade förhållningssätt och den positiva syn som RFSU har till sexualiteten.

Många tycker att upplysning är både kunskap och möjlighet till reflektion och egenmakt. Flera har uttryckt att det är viktigt att vi lyfter autentiska röster och erfarenheter, men att man inte måste ha egna levda erfarenheter för att prata om en fråga. Att det snarare kan vara viktigt att stötta och inte låta personer som till exempel utsätts för rasism bära ansvaret för den frågan utan att alla behöver ta ansvar för att prata antirasism.

Man har också lyft att RFSU genom idéprogrammet ska hjälpa oss att navigera komplexa frågor som vi behöver tänka och fundera flera varv på. Rättighetskrockar sker hela tiden, men många vill hellre att vi pratar om gränssytor eller gränsdragningar för att inte glömma att makt, positioner och förutsättningar kan förändras om vi vill. De kommentarer, ställningstaganden och förslag som inkommit under arbetet med poddarna har varit värdefulla bidrag till att skapa det förslag till nytt idéprogram som sedan presenteras under remissrundan hösten 2022.

Remissrunda om förslaget till nytt idéprogram

Under sommaren och hösten 2022 arbetade förbundsstyrelsen fram det förslag till nytt idéprogram som sedan presenterades under remissrundan och pågick mellan 10 oktober och 10 november 2022. Remissrundan bestod även den av flera olika delar och sätt som medlemmar kunnat tycka till.

För enskilda medlemmar och RFSU:s medlemsorganisationer fanns möjlighet att tycka till via ett enkätformulär med frågor och förslag till förändring kring de olika principerna. Det har också funnits möjlighet att delta fysiskt i ett idérådslag under ordförandekonferensen 23 november 2022 i Norrköping, där både ordföranden för olika lokalföreningar såväl som enskilda medlemmar deltog. Förbundskansli och lokalföreningar med kansliverksamhet genomförde även workshoptillfällen för att få in synpunkter på förslaget från anställda.

Medskick från remissrundan

Utifrån de synpunkter som inkommit har det bland annat blivit tydligt att vi behöver använda ett tillgängligt språk och tydliggöra innebörden av begrepp som till exempel "levd erfarenhet" och "intersektionell". Det har också påpekats att många uppskattar att idéprogrammet inte lyfter särskilda sakfrågor, utan mer beskriver övergripande värderingar och hur vi förhåller oss till olika maktstrukturer och dess påverkan på rätten till SRHR. Samtidigt gör detta att vi behöver ha med oss och fundera över hur idéprogrammet på ett enkelt sätt kan hjälpa oss ta reda på vad RFSU tycker i viktiga sakfrågor, när det inte är utskrivet i idéprogrammet.

Det har också förts diskussioner kring hur principerna i förslaget kan vara vägledande så att de blir användbara för oss inom organisationen. Många har tyckt att det är bra att förslaget till idéprogram så

tydligt lyfter civilsamhällesfrågor som viktiga för RFSU. Något nytt som många tyckt om och som förslaget lyfter är begreppen sexuell och reproduktiv rättvisa, men också miljömässiga aspekter av hållbarhet och dess påverkan på SRHR. Efter att remissrundan avslutats har ett viktigt arbete varit att ta in och ändra förslaget utifrån dessa viktiga kommentarer och tillägg.

ETT NYTT IDÉPROGRAM 2023

Proposition från förbundsstyrelsen

RFSU har tre centrala styrdokument som kongressen beslutar om; *stadgarna*, *visionen* och *idéprogrammet*. De nuvarande stadgarna reviderades 2019 och på kongressen 2021 förväntas en ny vision om RFSU:s väg till 2033 – Sextanten – att antas. Det nuvarande idéprogrammet antogs 2015 och förbundsstyrelsen bedömer att det är dags att inleda processen med att ta fram ett nytt idéprogram, för att till kongressen 2023 kunna presentera ett nytt förslag.

Syftet med ett idéprogram är att kunna beskriva organisationens värderingar och vara en tydlig vägledning när vi kommunicerar våra ställningstaganden, bedriver politisk påverkan och behöver ta ställning till nya sexualpolitiska frågor. Förbundsstyrelsen bedömer att idéprogrammet, i sin nuvarande utformning, inte längre fyller dessa funktioner fullt ut och att det därigenom inte är det tydliga dokument som organisationen behöver. Det beskriver både våra värderingar, i delar vår vision och i viss mån våra strategier. Vissa samhällsfenomen beskrivs utförligt, men andra, som till exempel rasism eller klimatförändringar, knappt nämns. På vissa områden beskrivs detaljerade ställningstaganden i enskilda frågor och dagsaktuella sexualpolitiska krav, vilket har gjort att delar av idéprogrammet snabbt blivit daterat när omvärlden förändrats.

Det har också varit tydligt de senaste åren att vårt nuvarande idéprogram inte fungerar som en tydlig vägledning när vi ställs inför nya och komplexa frågor. Förbundsstyrelsen har därför behövt göra förtydliganden i frågor om till exempel porr och sex mot ersättning.

Förbundsstyrelsen bedömer därför att RFSU behöver ett nytt idéprogram som kan vara en verklig vägledning för organisationen under lång tid framöver, som upplevs som relevant för organisationen, som kompletterar visionen och stadgarna och som medlemmarna känner ägandeskap för.

Utgångspunkter för arbetet bör vara att ett nytt idéprogram ska beskriva RFSU:s värderingar/ideologi, samhällssyn och samhällsanalys. Det ska beskriva hur vi ser på relevanta samhällsfenomen på ett övergripande sätt, men inte innehålla dagsaktuella frågor. Målsättningen är också att ett nytt idéprogram ska vara kortfattat, lättillgängligt och relevant över tid.

För att vi ska få ett riktigt bra idéprogram behöver det engagemang och den kunskap som finns inom organisationen tas till vara. Processen ska stärka RFSU som en arena för samtal och debatt om sexualpolitiska frågor. Processen med att ta fram ett nytt idéprogram ska därför vara transparent, inkluderande och involvera medlemmar, organisationsmedlemmar, medarbetare och relevanta aktörer utanför organisationen. Processen ska utformas utifrån de organisatoriska prioriteringarna i Sextanten och

bidra till att RFSU har en inkluderande kultur, där fler människor med olika perspektiv och erfarenheter vill och kan engagera sig, både inom och tillsammans med RFSU, för att bidra till visionen samt att RFSU får in fler nya perspektiv och erfarenheter genom samarbete med en ökad mångfald av aktörer.

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta:

att förslag till nytt idéprogram ska presenteras till kongressen 2023,

att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att leda arbetet med att ta fram ett nytt idéprogram, samt

att processen ska utformas utifrån Sextantens organisatoriska prioriteringar och inkludera RFSU:s medlemmar, organisationsmedlemmar, medarbetare och relevanta aktörer utanför organisationen.

BILAGA 4 – SAMMANSTÄLLNING AV TIDIGARE KONGRESSBESLUT

Under kongresserna 2017 och 2021 inkom förslag till ställningstaganden och förändringar i idéprogrammet. Förbundsstyrelsen hänvisade vid denna tidpunkt till en kommande större revidering av idéprogrammet. Under revideringen av idéprogrammet och framtagandet av 2023 års idéprogramsproposition har tidigare kongressbeslut funnits med i processen.

De specifika förslag och frågor som lyfts under kongresserna 2017 och 2021 har innefattat följande frågor:

1. Tydligare ställningstagande i frågan om sex mot ersättning - Kongressen beslutade att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att sammanställa ett kunskapsunderlag om sex mot ersättning, med relevant forskning på området och där begrepp och olika lagstiftningar förklaras, i syfte att kunskapshöja organisationen inför och under arbetet med att revidera idéprogrammet.
2. Tillägg av adoption - motionärerna ville lägga till ett avsnitt om adoption och dess regler i idéprogrammet - Motionen avslogs till förmån för att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att utifrån motionens andemening se över ställningstaganden kring adoptionsfrågan för vidare diskussion och framtida ställningstagande i relation till idéprogrammet.
3. Formalisering av relationer - inkludera icke-monogama relationer i skrivelsen - att istället för enbart sin relation skriva *sin/sina relationer* i idéprogrammet. - Motionen jämkades med motionssvaret och beslutet som fattades var att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att skicka med frågan till arbetsgrupp eller dylikt inför kommande revidering av idéprogrammet.
4. Förändra "normer och sexuell mångfald" angående icke monogama och heterosexuella - som handlade om att byta ut begrepp i idéprogrammet för att bättre inkludera icke monogama genom att lägga till begreppet *poly* samt specificera skrivelsen om heterosexuella män till att synliggöra att det handlar om heterosexuella *monogama* män. - Motionen jämkades med motionssvaret och beslutet som fattades vad att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att skicka med frågan till arbetsgrupp eller dylikt inför kommande revidering av idéprogrammet.
5. Monogami / polygami - att ändra ordlistan i idéprogrammet till att bli mer inkluderande för personer som lever flersamt. Motionärerna ville ersätta begreppet polygami med *poly*. - Motionen avslogs med tillägg att ge förbundsstyrelsen i uppdrag att skicka med frågan till arbetsgrupp eller dylikt inför kommande revidering av idéprogrammet.

I arbetet med att ta fram ett nytt idéprogram har hänsyn tagits till ovannämnda punkter. Det nya förslaget till idéprogram är mer övergripande än det tidigare idéprogrammet. Därmed finns inga specifika ställningstaganden kring sakfrågor, utan en värdegrund att utgå ifrån när specifika ställningstaganden behöver göras. Språkbruket i förslaget till nytt idéprogram har

granskats genomgående för att inkludera alla oavsett sexualitet, sexuell läggning och/eller relationsform.